

Marie Curie la signora dell'atomo

Davide Morosinotto

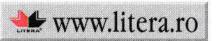
Copyright © 2017 Edizioni EL s.r.l., Trieste, Italy

Editura Litera

O.P. 53; C.P. 212, sector 4, București, România
tel.: 021 319 63 90; 031 425 16 19; 0752 548 372
e-mail: comenzi@litera.ro

Ne puteți vizita pe

Marie Curie, prima femeie care a câștigat Premiul Nobel
Davide Morosinotto

Copyright © 2019 Grup Media Litera
pentru versiunea în limba română
Toate drepturile rezervate

Traducere din limba italiană: Geanina Tivdă

Editor: Vidrașcu și fiții

Redactor: Sinziana Cotoără

Corector: Emilia Achim

Copertă: Andreea Apostol

Tehnoredactare și prepress: Banu Gheorghe

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
MOROSINOTTO, DAVIDE
Marie Curie, prima femeie care a câștigat Premiul Nobel /
Davide Morosinotto; trad.: Geanina Tivdă -
București: Litera, 2019
ISBN 978-606-33-4116-8
I. Tivdă, Geanina trad.)

52

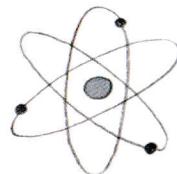
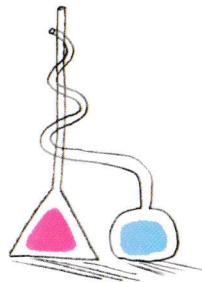
929

Davide Morosinotto

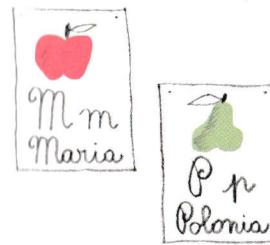
Marie Curie,

*prima femeie care a câștigat
Premiul Nobel*

Cuprins

<i>Capitolul 1 - O fată în Polonia</i>	5
<i>Capitolul 2 - O fată la Paris</i>	16
<i>Capitolul 3 - Două inimi și un laborator</i>	31
<i>Capitolul 4 - O mare descoperire</i>	41
<i>Capitolul 5 - Laureați ai Premiului Nobel</i>	49
<i>Capitolul 6 - Marie la Sorbona</i>	58
<i>Capitolul 7 - Doamna atomului</i>	69
<i>Marie Curie astăzi</i>	75

Capitolul 1

O fată în Polonia

Numele sunt importante.

Indică un lucru și îl definesc: un copac, o pisică, cerul.

Numele vă fac să înțelegeți lumea. Vă fac să fiți diferenți de toți ceilalți. Speciali. Unici.

Tatăl meu se numea Władysław Skłodowski. Mama se numea Bronisława. Frații mei, Zosia, Józef, Bronia și Helena.

Toate erau nume complicate.

Al meu însă era simplu: Maria.

M-am născut pe 7 noiembrie 1867. În Polonia, aproape de centrul istoric al Varșoviei.

Mama era directoarea uneia dintre cele mai bune școli de fete din oraș. Se afla pe strada Freta, acolo unde m-am născut și eu.

Tata însă era profesor. Își dedicase viața educației și vorbea numai despre știință: era ca o enciclopedie, doar că mai simpatic. Când stătea cu noi, copiii, ne explica misterele naturii. În casa Skłodowska, joaca însemna să învățăm, iar învățatul era o joacă. Tata născocea mereu noi „exerciții“ pentru noi, ne învăța cifrele cu cuburi colorate, ne punea să desenăm și să lipim hărți peste tot ca să învățăm țările lumii (după lecția de geografie, camera noastră arăta jalnic!).

Eu mă distram foarte mult. Eram o fetiță fericită. Duceam o viață simplă.

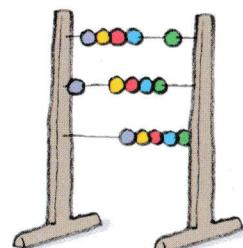
Până când am înțeles că dacă un lucru pare simplu înseamnă doar că nu a fost studiat suficient de mult. Am spus că m-am născut în Polonia, dar, în acei ani, Polonia nu mai exista: fusese divizată și împărțită între mai multe state: Austria, Prusia și Rusia.

Varșovia, locul în care m-am născut, se afla sub controlul rușilor, iar orașul era plin de reprezentanții țarului. La școală trebuia să vorbim numai în rusă și puteam învăța numai istoria Rusiei!

Marie Curie, prima femeie care a câștigat Premiul Nobel

Din fericire, școala mea era condusă de *madame Sikorska*, o patriotă poloneză. Nu voia ca noi, copiii, să ne uităm originile și limba. Prin urmare, făcuse două programe școlare: una oficială, pentru inspectori, și una (reală) pentru noi, elevii. Dacă în programa oficială scria „Gospodărie“, noi știam că, în realitate, făceam „Literatură poloneză“; „Educație fizică“ era, de fapt, „Istoria polonezilor“ și tot aşa. Uneori, pe hol suna clopoțelul în mijlocul orei, ceea ce însemna „Atenție! Sosește un inspector rus“. Învățătorii intrerupeau brusc lecția și începeau să predea materia din programa oficială. Dacă inspectorul intra la noi în clasă, învățătorul mă privea și-mi spunea:

– Vino, Maria, spune-i lecția domnului inspector.

Mă chema mereu pe mine, căci știa că vorbeam rusă mai bine decât colegii mei, dar cât de mult uram să fiu ascultată aşa, pe neașteptate!

Înțelesesem deja încă de-atunci că, dacă erai bun la învățătură, aveai numai

probleme, dar nu era vina mea că reușeam să fac și cele mai grele teme.

Îmi amintesc că odată, pe când aveam doar șase ani, sora mea Bronia era în bucătărie și făcea exerciții la citire, dar se împotmolise într-o frază prea grea pentru ea.

– Vrei să-mi arăți? am întrebat-o eu.

Am luat cartea și am citit fraza fără să mă poticinesc.

Tata m-a luat pe după umeri și mi-a zis:

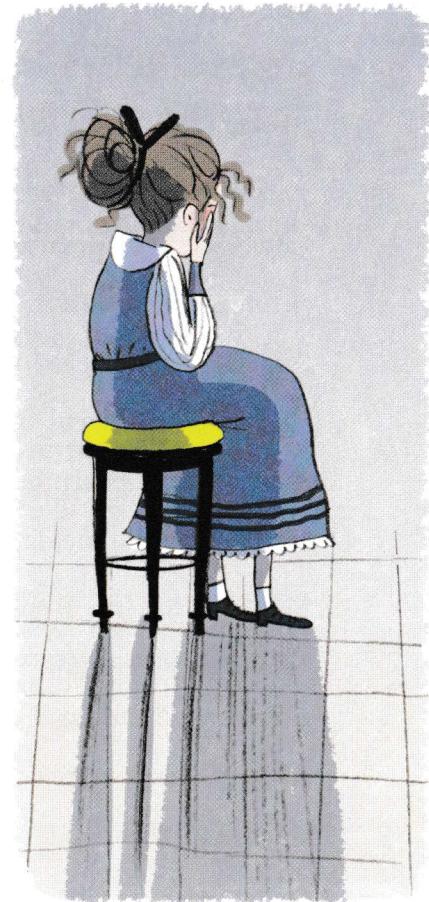
– Maria, ce-ai făcut?

De fapt, era uluit pentru că nu știa că învățasem să citesc singură, dar reacția lui m-a speriat și am început să plâng.

Marie Curie, prima femeie care a câștigat Premiul Nobel

– Iartă-mă că am citit din cartea Broniei, nu știam că nu am voie, spuneam printre suspine, dar era aşa de ușor!

Pe când aveam zece ani, s-a întâmplat cel mai cumplit lucru din viața mea. A murit mama. Întotdeauna avusese o sănătate subredă: suferea de tuberculoză, o boală care afectează plămânii, se manifestă prin tuse și te stoarce de vlagă. De când eram foarte mică, mama fusese nevoită să stea perioade îndelungate la sanatoriu, și peste tot o însoțea Zosia, sora mea mai mare. Apoi, într-o zi, Zosia s-a îmbolnăvit de tifos și a

murit. De-atunci, starea mamei s-a înrăutățit tot mai mult și, la scurt timp, a murit și ea.

Nu simțisem niciodată o durere atât de mare. Nu reușeam să-mi găsesc liniștea. Mă aşezam într-un colț și plângeam toată ziua, și nimeni nu putea să-mi opreasă lacrimile.

– Mama nu ar vrea să te vadă așa, Maria, spunea încet tata. Oricât de greu ne este, trebuie să continuăm să muncim, să învățăm, să fim activi.

Așa că, după câteva luni, m-am trezit înscrisă la liceul de fete din centrul Varșoviei, pe care l-am urât din prima clipă. Eram cea mai mică din clasă, niciuna dintre surorile mele nu era cu mine și nu-mi plăceau profesorii și nici materiile.

Dar, așa cum spunea tata, trebuie să mă mobilizez, nu aveam încotro. Chiar dacă zilnic era un chin să merg la școală, cinci ani mi-am dat toată silința și am terminat prima din clasă.

În sfârșit, supliciul liceului se încheiașe.

• Marie Curie, prima femeie care a câștigat Premiul Nobel

Dar, din păcate, pentru mine asta însemna că studiile se terminaseră. Căci după liceu te puteai înscrie doar la facultate, cum făcuse fratele meu Józef, dar la universitatea din Varșovia erau admisi doar băieții, nu și fetele.

– Și apoi ce o să faci cu facultatea? îmi spuneau prietenii. În curând o să te măriți și o să ai copii. Facultatea nu ți-ar fi de niciun folos.

– Dar eu nu vreau să mă mărit! răspundeam eu. Sau nu așa devreme!

– Poți să-ți găsești de lucru ca învățătoare ...

– Nu mă interesează să predau, bombăneam eu. Vreau să învăț, sunt atât de multe lucruri de descoperit!

– Atunci, rămâne o singură posibilitate, se dădeau ei bătuți.

Știam și eu acest lucru. O singură posibilitate. Să merg să studiez în străinătate, într-o țară în care femeile puteau merge la universitate.

Dar era nevoie de mulți bani ..., iar familia mea nu era destul de bogată. Să merg la universitate era un vis care ar fi putut rămâne doar un vis.

Pe când mă gândeam ce să fac cu viața mea, tata m-a trimis un an întreg la țară, la unchii mei.

A fost o experiență, pur și simplu, grozavă. Mă trezeam dimineața la zece simțindu-mă fericită și râdeam tot timpul. Îmi petreceam zilele cu ceilalți copii din sat, mergând la pescuit sau prin pădure, iar în timpul iernii, distracția noastră se numea *kulig*. Cum se lăsa seara, ne urcam cu toții în sănii trase de cai și împodobite cu clopoței. Mergeam în galop prin zăpadă, luminând drumul cu lămpi, până la o casă

de țară. Stăpânul casei ne ospăta, după care cântam și dansam ore în sir... Apoi ne urcam iar în sanie până la următoarea casă și o țineam aşa toată noaptea! Aș fi vrut ca acele timpuri lipsite de griji să nu se sfărsească niciodată, dar la un moment dat a trebuit să mă întorc la Varșovia. Și acolo, într-o seară, pe când stăteam la masă cu tata și Bronia, tata a zis:

– Ei bine, fetelor, ați hotărât ce vreți să faceți cu viitorul vostru?

– Eu aș vrea să merg la școală în străinătate, a spus Bronia.

– Și eu.

Tata a oftat.

– Aș vrea să vă pot ajuta, dar mai am puțin și ies la pensie, iar economiile pe care le am nu sunt îndeajuns ca să vă trimit atât de departe.

Nu avusesem niciodată posibilitatea să aleg cu adevărat. Am înțeles că aveam să rămân în Varșovia și să devin învățătoare. Am început să dau meditații, dar eram foarte nefericită. Timpul trecea, și nu